

Návrh výzkumné potřeby státní správy pro zadání veřejné zakázky na projekt z programu veřejných zakázek ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích pro potřeby státní správy „BETA“

Předkladatel - garant výzkumné potřeby

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Adresa:
Na poříčním právu 1/
128 01 Praha 2

Kontaktní osoba: JUDr. Václav Pazák
Telefon: 221 923 652
Fax:
E-mail: vaclav.pazak@mpsv.cz

Odborný gestor projektu

Sekce fondů EU

Adresa:
Na poříčním právu 1/
128 01 Praha 2

Kontaktní osoba: Ing. Martina Jeníčková
Telefon: 221 923 587
Fax:
E-mail: martina.jenickova@mpsv.cz

Výzkumná potřeba

1) Název projektu:

Řešení negativních efektů intervencí ze strukturálních fondů (s důrazem na Evropský sociální fond – ESF)

2) Stručný popis výzkumné potřeby, která se má řešit:

Efektivní využití prostředků ze strukturálních fondů je významným nástrojem rozvoje a přispívá ke konvergenci regionů. Při využívání fondů EU, se však můžeme setkat i s negativními vlivy, se kterými jsou intervence ze strukturálních fondů spojeny. Intenzitu a následky těchto negativních vlivů je třeba bedlivě zmapovat za účelem jejich následné minimalizace. Omezení negativních vlivů následně povede k efektivnějšímu využívání evropských prostředků. Pro potřeby MPSV jsou pak relevantní zejména poznatky o vlivech ESF.

Na základě zkušeností z praxe má MPSV náznaky o existenci negativních efektů minimálně ve dvou oblastech. První jsou spojené se skutečností, že strukturální fondy mají do značné míry charakter externí renty s důsledky analogickými (byť ve výrazně menší míře), situaci tzv. rentiérských ekonomik. Druhou jsou pak tržní deformace v určitých oblastech. Výzkum by se měl těmito dvěma oblastem věnovat, nicméně v případě identifikace jiných negativních jevů na ně nemusí být omezen.

K problematice rentiérských ekonomik:

Strukturální fondy představují jistou paralelu ke konceptu tzv. „rentiérských států“. Koncept

rentiérských států byl původně formulován na situaci ropných států viz např. MAHDAVY, H. 1970. The patterns and problems of economic development in rentier states: the case of Iran. In Cook, M. A. (ed.). Studies in the economic history of the Middle East. London: Oxford University Press, 1970 či BEBLAWI, H. – LUCIANI, G. (eds.). 1987. The rentier state. Vol.2: nation, state and integration in the Arab world. London: Croom Helm, 1987. ISBN 07099-4144-7.

Vyjděme z Beblawiho-Lucianiho vymezení rentiérského státu. Podle tohoto pojetí se jedná o rentiérský stát v případě, že stát splňuje následující kritéria:

- a) Mezi příjmy státu převládají ekonomické renty (tzn. Je rentiérskou ekonomikou)
- b) Původ renty je externí,
- c) Jen malá část společnosti je primárním příjemcem renty. Zbytek společnosti může rentu spotřebovat po redistribuci
- d) Hlavním příjemcem renty musí být vlády (v nejširším smyslu)

Zamyslíme-li se nad těmito charakteristikami, docházíme k závěru, že korespondují s logikou mechanismu strukturálních fondů (SF) ve třech ze čtyř zmíněných kritérií (kritéria b-d).

Tedy: původ finančních zdrojů v případě strukturálních fondů je zcela jistě externí (EU), primárním příjemcem jsou orgány státní správy, které následně přerozdělují zdroje příjemcům, což také znamená jinými slovy naplnění kritéria d) – hlavním příjemcem je vláda v nejširším smyslu. Pouze kritérium a), kritérium intenzity, splněno není, protože obdržené prostředky ze SF zcela jistě netvoří většinou příjmu ČR. Podobnost hned 3 rysů rentiérského státu a mechanismu SF nás vede k formulaci první základní hypotézy výzkumu: - Stejně jako v případě rentiérského státu vzniká s největší pravděpodobností podobné negativní chování i v rámci ekonomiky, jejíž příjem pochází z části ze SF (v případě SF se jedná o to, že je část ekonomické aktivity „vyplývána“ na to, jak se na tento finanční tok „napojit“). Existuje zde určitý „segment“ ekonomiky, jeho jediným „produktem“ je napojení na redistribuční tok finančních prostředků.

Úkolem výzkumu v této části je ověřit hypotézu a případně popsat příslušné negativní efekty včetně zhodnocení jejich významnosti a navrhnout vhodná opatření k jejich minimalizaci.

Druhou oblastí, již se bude výzkum věnovat, je hypotéza, že financování ze SF deformuje trhy v některých specifických oblastech. Příkladem takové oblasti může být oblast vzdělávání (nákup služeb lektorů a vzdělávacích agentur v rámci projektů ESF) či oblast územního plánování.

Úkolem výzkumu v této části je ověřit tuto hypotézu a případně identifikovat příslušné deformované a navrhnou vhodná opatření k minimalizaci těchto deformací.

Základním úkolem výzkumu je tedy ověřit obě uvedené hypotézy a definovat oblasti postižené negativním vlivem SF. Zmapování těchto oblastí je východiskem pro druhý výzkumný úkol, jímž je návrh opatření, která by negativní vlivy financování ze strukturálních fondů minimalizovala.

3) Kategorie činnosti:

Aplikovaný výzkum

4) Vazba na hlavní cíl programu BETA:

Projekt přinese nové poznatky týkající se intervencí ze strukturálních fondů EU, jejich negativních efektů a možných řešení, což je stále aktuální téma. V konečném výsledku se

pak výsledky projektu promítnou do zkvalitnění mechanismů a metodiky práce se strukturálními fondy díky omezení negativních vlivů. Téma strukturálních fondů z logiky věci přesahuje kontext politik v rámci ČR a týká se mechanismů na úrovni celé EU.

5) Vazba na jeden ze specifických cílů programu BETA:

Projekt je navázán zejména na první specifický cíl potřeb MPSV, tedy zvyšovat efektivnost sociálního systému a objektivizovat potřeby osob odkázaných na pomoc společnosti i s cílem zabránit jejich sociální exkluzi. Zlepšení fungování mechanismů SF (v případě MPSV pak zejména ESF) zcela jistě přispěje k cílenější pomoci ohrožených skupinám. Lépe zacílené a efektivní projekty mohou účinněji reagovat na potřebu řešit aktuální problémy, jimž naše společnost musí čelit (např. nezaměstnanost, sociální vyloučení, rovné příležitosti či v neposlední řadě zlepšování fungování orgánů státní správy. Kvalitnější postupy jsou pak nezbytné pro naplňování dlouhodobých strategických cílů tak, jak je definuje Strategie Evropa 2020.

6) Cíl(e) projektu:

Cílem projektu je identifikovat a popsat případné negativní efekty plynoucí z existence intervencí financovaných ze strukturálních fondů (s důrazem na ESF), vysvětlit jejich příčiny a navrhnout doporučení k minimalizaci těchto negativních vlivů, především v podobě nastavení pravidel programového období 2014-2020

7) Potřebnost projektu:

Potřebnost projektu vyplývá zejména z členství ČR v EU a jejím závazků k plnění strategií EU (např. Evropa 2020). Zlepšení systému financování intervencí ze strukturálních fondů pak bude mít efekty nejen pro ČR, ale výsledky mohou ovlivnit celý systém na evropské úrovni. Identifikace sektorů ekonomiky, v nichž se negativní efekty působení strukturálních fondů projevují, je nutná pro přijetí opatření k odstranění těchto negativních vlivů. Projekt je v současnosti potřebný i z toho důvodu, že se nacházíme na přelomu programových období, a tudíž se otevírá prostor pro nová nastavení či zlepšení celého stávajícího systému, k čemuž je ČR schopna na evropské půdě přispět. Výsledky projektu (zejména druhá část – návrh opatření na eliminaci negativních vlivů SF) tak budou promítnuty při aplikaci opatření přijatých v rámci nových strategických dokumentů.

8) Požadované výsledky a předpokládané výstupy projektu:

Identifikace negativních vlivů strukturálních fondů – analytická studie. Návrh opatření redukující negativní vlivy strukturálních fondů – seznam navržených opatření včetně jejich odůvodnění.

Stručné shrnutí výsledků výzkumu v anglickém jazyce.

Dle Metodiky projekt předpokládá dosažení výsledků ad H, a to takto: výsledky budou promítnuty do směrnic a předpisů nelegislativní povahy závazných v rámci kompetence příslušného poskytovatele.

9) Způsob využití výsledků v praxi:

Analýza a zejména pak návrh opatření poslouží jako podklad pro přijetí konkrétních opatření vyrovnávajících negativní efekty strukturálních fondů EU a změněné metodiky pro nové programové období, a to nejen v rámci MPSV, ale i dalších rezortů a bruselského centra.

10) Očekávaný přínos projektu: Spojením problematiky strukturálních fondů a rentiérských států projekt přináší nový úhel pohledu na práci se strukturálními fondy. Takový nový pohled umožní nalézt nová řešení pro zvýšení efektivnosti čerpání prostředků ze strukturálních fondů EU.
11) Uživatel výsledků, další uživatelé výsledků: MPSV, Národní orgán pro koordinaci: MMR a další instituce pracující se strukturálními fondy, Evropská komise
12) Předpokládaná doba řešení projektu: 2013 (1 rok)
13) Předpokládaná cena: 1 200 000 Kč
14) Doplnující informace: Jedná se o novou výzkumnou potřebu

Datum:

.....
Jméno a podpis
kontaktní osoby předkladatele

.....
Jméno a podpis
odpovědné osoby předkladatele